

Titenko Z.M., Post-graduate student of Economy of Enterprise Department, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Features of formation and functioning of integration units in meat and dairy cattle farming.
The nature of industrial and economic relations are revealed in the article. It is proved that the formation of cluster groups will support the volume of cattle production increase. Special modern types of integration models are the cluster models of economic activity. Therefore a conceptual scheme of regional meat and dairy cluster is developed by author. The convergence indexes of producing milk and meat at cattle farms in Poltava region is analysed.

Key words: integration formation, cluster, cluster merger components, convergence indexes.

УДК 339.138:664.12](045)

Четверик О.В.,

аспірант кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі
Національного університету біоресурсів і природокористування України

Аналіз ринку основної та побічної продукції бурякоцукрового виробництва: стан та перспективи розвитку

У статті наведено визначення таких понять як маркетинг, маркетинг в агропромисловому комплексі, кон'юнктура ринку. Зазначено важливість застосування маркетингу на підприємствах агропромислового комплексу та підприємствах бурякоцукрового підкомплексу. Проаналізовано кон'юнктуру ринку основної та побічної продукції бурякоцукрового виробництва, включаючи аналіз пропозиції та попиту на цукор. Розглянуто динаміку оптових та роздрібних цін на цукор. Зазначено можливості використання побічної продукції бурякоцукрового виробництва.

Ключові слова: маркетинг, маркетинг в агропромисловому комплексі, кон'юнктура ринку, бурякоцукрове виробництво, основна та побічна продукція, цукор, жом, меляса.

Постановка проблеми. Розвиток економіки України передбачає орієнтацію виробництва на чинники, які забезпечили б стабілізацію та подальше зростання всіх складових національної економіки, зокрема агропромислового комплексу та однієї з її важливих складових – бурякоцукрової галузі. Сучасна ситуація в економіці країни потребує розв'язання низки проблем, пов'язаних з переходом бурякоцукрових підприємств від орієнтації на виробництво (від умов адміністративно-планової економіки) до ринкової економіки, тобто інтенсифікації комерційних зусиль шляхом застосування маркетингової концепції в управлінні.

Україна – традиційно цукрова держава. Цьому сприяють як ґрунтово-кліматичні умови, так і економічні фактори розвитку галузі буряківництва, цукрової промисловості та інших переробних галузей харчової промисловості (кондитерської, спиртової, дріжджової, хлібобулочної та інших), для яких сировиною є цукор. Проте тривала економічна криза у цукровому виробництві призвела до занепаду галузі. Останніми роками спостерігається негативні тенденції розвитку кон'юнктури як внутрішнього, так і зовнішнього ринку цукру України.

В останні роки кон'юнктура ринку цукру залишається несприятливою як для вітчизняних виробників, так і для торговців цукром. Низький внутрішній попит споживачів і втрачені зовнішні ринки збути негативно впливають на попит, який склався на товарний цукор та побічну продукцію бурякоцукрового виробництва, що у свою чергу зумовлює зменшення пропозиції цукросировини – цукрових буряків, що в результаті породжує скорочення пропозиції цукропродукції, яка активно спостерігається протягом останніх п'яти років. Також загострює ситуацію і несприятлива кон'юнктура на ринку цукру – ціни на цукор на внутрішньому ринку та світові ціни на більш та тростинний цукор продовжують знижуватися, скорочуються пропозиція та попит цукропродукції, загострюються протиріччя між учасниками процесу цукровиробництва у результаті скорочення кількості сировини, подорожчання палива та електроенергії тощо. Внаслідок чого дослідження стану та тенденцій розвитку ринку цукру є актуальними й важливими, асвоєчесна та раціонально

проведена характеристика ринку продукції бурякоцукрового виробництва дає можливість здійснювати раціональне управління виробничо-господарською діяльністю та процесом реалізації продукції з ефективним застосуванням маркетингової концепції. [2]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Становленню та розвитку маркетингу та маркетингових досліджень аграрних ринків сприяли наукові розробки вітчизняних вчених: О.Д. Гудзинського, Т.Г. Дудара, О.Т. Дудар, М.Й. Маліка, І.О. Соловйова та інших. Вагомий внесок у дослідження проблем бурякоцукрової галузі, зокрема аналізу ринкової ситуації, вивченням попиту й пропозиції, та пов'язаних з ними категорій внесли вітчизняні фахівці, серед яких С.В. Бондар, П.І. Гайдуцький, В.П. Галушко, О.Ю. Грищенко, С.Л. Дусановський, М.Я. Дем'яненко, О.С. Заець, Є.В. Імас, М.Ю. Коденська, І.І. Лукінов, В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблуц, С.А. Стасіневич, А.В. Фурса, О.М. Шпичак, О.М. Шутенко, М.М. Ярчук та ін., а також зарубіжні вчені – В.Р. Боєв, А.Г. Зельднер, В.А. Клюкач, І.Г. Ушачов та ін.

Метою статті є виявлення тенденцій розвитку кон'юнктури ринку основної та побічної продукції бурякоцукрового виробництва, включаючи аналіз динаміки оптових та роздрібних цін на цукор, а також визначення перспектив подальшого розвитку бурякоцукрової галузі.

Виклад основного матеріалу. Кон'юнктура ринку цукру – це основна характеристика функціонування ринку та ситуації, що складається на ньому, що відображає величини попиту і пропозиції, обсяги продажів, ринкову активність продавців і покупців[7]. Аналіз кон'юнктури ринку цукру та побічних продуктів бурякоцукрового виробництва в Україні є головною передумовою формування та розвитку ефективної стратегії й тактики маркетингу для підприємств бурякоцукрової галузі. Так як одними з головних параметрів функціонування бурякоцукрової галузі є співвідношення попиту та пропозиції, тому саме вони є головними критеріями вкладання інвестицій, що зумовлює переливання капіталу та переміщення ресурсів між галузями, підгалузями та регіонами виробництва цукру та побічної продукції бурякоцукрового виробництва, має безпосередній вплив на рівень та динаміку цін і, отже, є ключовим чинником формування попиту та доходів цукровиробників та запровадження маркетингових елементів управління підприємствами.

Одним з найвідоміших визначень є трактування сутності маркетингу відомим бельгійським вченим Ж.Ж. Ламбеном, який розглядає маркетинг як всебічний процес і зазначає, що маркетинг – це одночасно філософія бізнесу та управлінський процес; а також «маркетинг – це реклама, стимулювання збути і нав'язування товару споживачеві, тобто комплекс досить агресивних інструментів збути, які використовуються для проникнення на ринки».[8. с.5].

Маркетинг в агропромисловому виробництві – це ефективна система діяльності агропромислових формувань по виробництву, зберіганню, переробці і реалізації продукції на основі комплексного вивчення споживчих ринків з метою одержання максимального прибутку, задоволення потреб і запитів покупців. [3 с.18]

Важливою складовою застосування маркетингу та проведення аналізу ринку продукції бурякоцукрового виробництва є визначення категорії «кон'юнктура ринку». Відповідно до економічного енциклопедичного словника кон'юнктуру ринку визначають як економічну ситуацію, що складається на ринку (товарів та послуг, робочої сили тощо) і характеризується рівнями попиту і пропозиції, рівнем та динамікою цін, товарними запасами та іншими показниками. [12, с.370] Кон'юнктура ринку цукру – це основна характеристика його функціонування і тому для оцінки стану кон'юнктури ринку цукру та побічної продукції бурякоцукрового виробництва в Україні та прийняття рішень щодо впровадження та розвитку маркетингової діяльності, прийняття рішень щодо привабливості галузі та визначення подальших перспектив її розвитку використовуються відповідні показники, зокрема обсяг попиту, пропозиція, обсяги товарних запасів, рівень цін тощо, а також враховуються інтереси виробників, продавців, покупців та споживачів основної й побічної продукції бурякоцукрового виробництва.

Важливою умовою дослідження кон'юнктури ринку основної та побічної продукції бурякоцукрової галузі є наведення даних щодо кількості посівних площ під цукросиро-виною, її урожайність і, як результат, обсяг валового збору цукрового буряка. Обсяг вирощеного цукрового буряка прямо залежить від кількості посівних площ під даною культурою (рис.1)

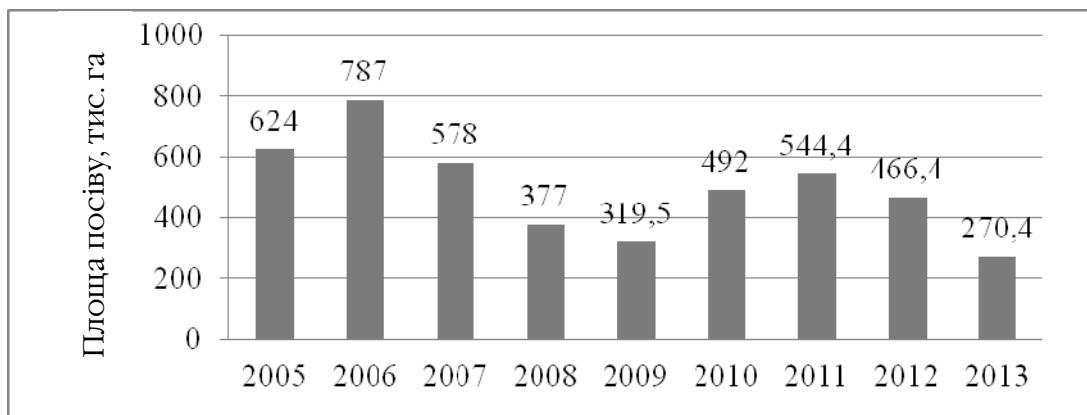

Рис.1. Площа посіву цукрового буряка в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [5]

У результаті аналізу наведеного графічного матеріалу варто зазначити, що протягом аналізованого періоду площа посіву цукрових буряків зазнає значних коливань. Протягом 2005 – 2013 років площа посіву скоротилася з 624 тис. га до 270,4 тис. га у 2013 році. Протягом аналізованого періоду найбільша площа посіву була у 2006 році і становила 787 тис. га, а найменша – у 2013 році і її розмір складав 270,4 тис. га, що майже втрічі менше ніж на початку аналізованого періоду. Значне скорочення площи посіву цукросировини пояснюється великою трудомісткістю та матеріаломісткістю у процесі вирощування, високими витратами та низькою вартістю реалізації цукрового буряка, що викликає переворієнтацію на менш затратні та більш високорентабельні сільськогосподарські культури (ріпак, кукурудза, соя тощо).

Другим важливим показником, який характеризує розвиток даного ринку є валовий збір цукрового буряка. Саме від кількості зібраного цукрового буряка та рівня його цукристості залежить кількість виробленого цукру цукровими заводами. Тому для кращого відображення кількості вирощеного цукрового буряку відобразимо валовий збір цукрового буряка у графічному вигляді.

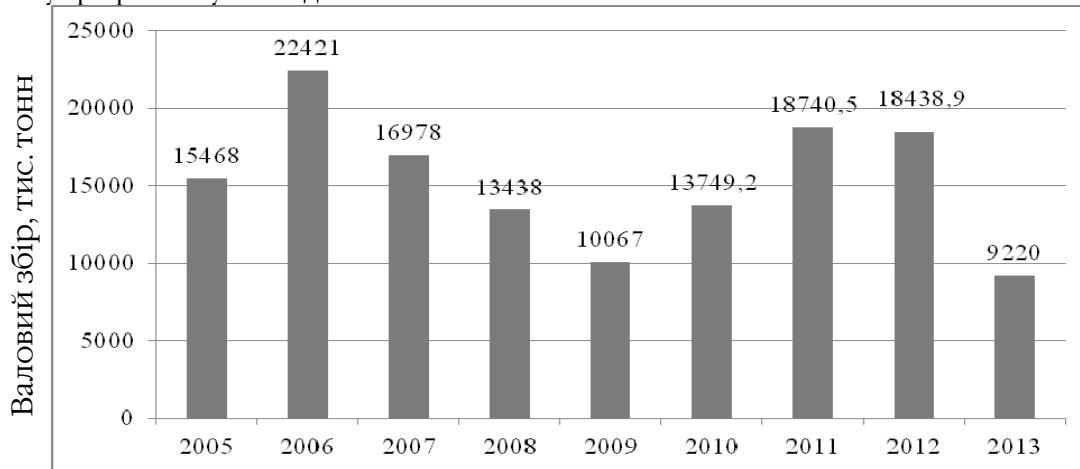

Рис. 2 Валовий збір цукрового буряка в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [4,5]

З наведених даних діаграми зрозуміло, що протягом 2005 – 2013 років валовий збір цукрового буряка значно коливається. Так, якщо у 2005 році він становив 15468 тис. тонн, то у 2013 році він скоротився на 6248 тис. тонн і становив 9220 тис. тонн. Протягом аналізованого періоду найбільша кількість цукрового буряка була зібрана у 2006 році і становила 22421 тис. тонн, а найменша у 2013 році – 9220 тис. тонн цукрового буряка. Загалом, валовий збір цукрового буряка скоротився на 58,9 %. Зменшення валового збору цукрового буряка пояснюється, в першу чергу, скороченням площи посіву цукрових буряків

(рис.1), по-друге, високими затратами товаровиробників, що супроводжують процес вирощування цукрового буряка.

Наступним показником, який характеризує розвиток основної та побічної продукції цукрового виробництва є урожайність цукрового буряка, що безпосередньо впливає на якість та кількість виробленого цукру (рис.3).

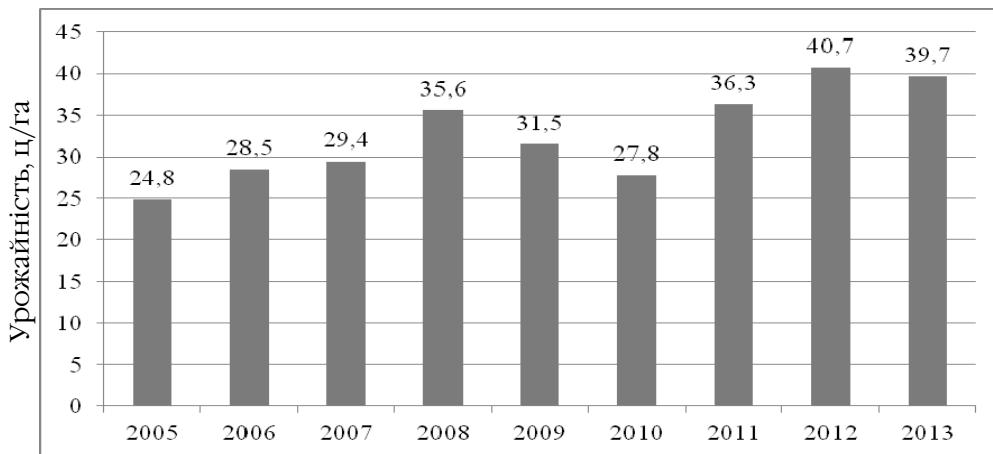

Рис.3 Урожайність цукрового буряка в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Аналіз динаміки урожайності цукрових буряків показав, що протягом 2005 – 2013 років рівень урожайності цукросировини значно коливається. За результатами аналізу варто зазначити, що в період з 2005 до 2008 року рівень урожайності мав стійку тенденцію до збільшення, проте у 2009 та 2010 роках він зменшився до 31,5 та 27,8 ц/га, а починаючи з 2011 року знову прослідковується зростання урожайності і вже у 2013 році вона складала 39,7 ц/га. Варто зазначити, що на фоні щорічного зменшення площин посіву та валового збору цукрових буряків, їх рівень урожайності має тенденцію до збільшення, що пояснюється правильним передпосівним та післяпосівним обробітком ґрунту, раціональним застосуванням добрив, ефективним використанням засобів захисту рослин, техніки та технології під час догляду за посівами та збиранням цукросировини.

Площа посіву, валовий збір та урожайність цукрових буряків мають безпосередній вплив на кількість та якість отриманого цукру, який виробляють цукрові заводи (рис.4).

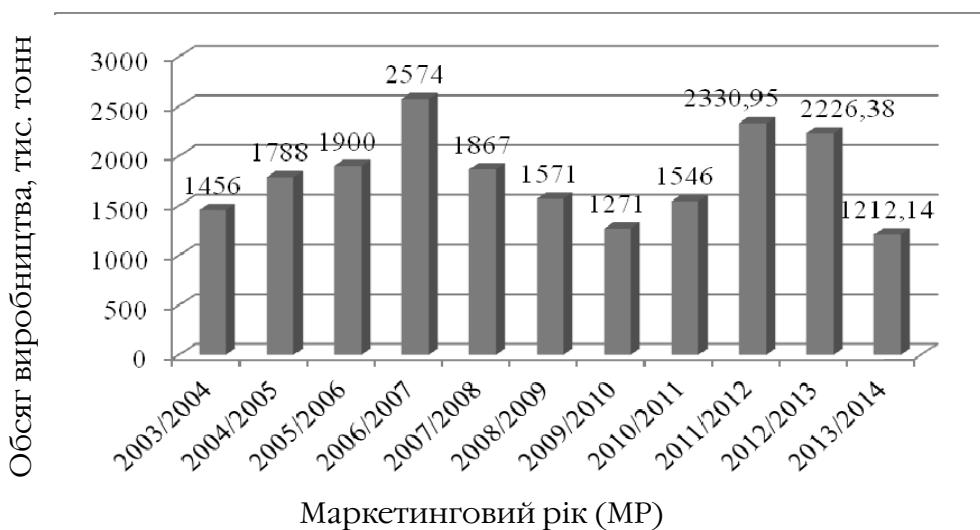

Рис.4. Обсяг виробництва цукру з цукрового буряка в Україні

Джерело: сформовано автором з використанням [4,5]

Аналіз обсягу виробництва цукру показав, що протягом аналізованого періоду кількість виробленого цукру цукровими заводами з цукрового буряка постійно змінюється. Якщо протягом 2003/2004 – 2006/2007 років обсяг виробництва зростає з 1456 тис. тонн до 2574 тис. тонн, то вже у 2007/2008 МР він зменшується з 1867 тис. тонн до 1271 тис. тонн у 2009/2010 МР. Протягом наступних двох років його кількість знову зростає до 2330,95 тис. тонн і починаючи з 2012/2013 МР знову зменшується і у 2013/2014 МР цукрові заводи виробили найменшу кількість цукру за часів розвитку цукрової галузі в Україні – 1212,14 тис. тонн цукру.

У результаті наведених обсягів виробництва цукру варто навести стан попиту на солодкий продукт в Україні, який спостерігається протягом останніх років.

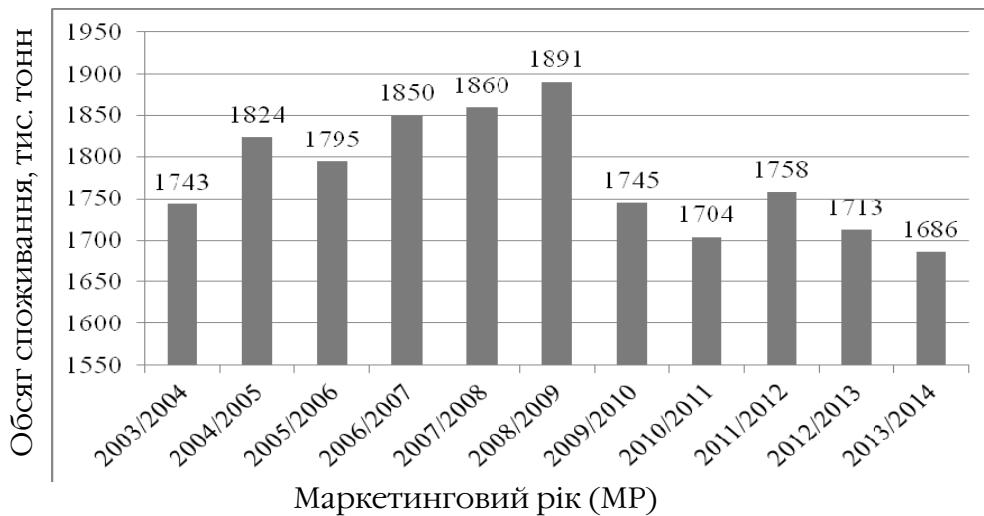

Рис. 5 Обсяг споживання цукру в Україні

Джерело: сформовано автором з використанням [5]

За даними рис.5 можна стверджувати, що обсяг споживання цукру в Україні протягом 2003/2004 -2013/2014 маркетингових років зазнає значних коливань і в цілому має тенденцію до зменшення. Щорічне коливання попиту на цукор викликане постійними та пропорційними коливаннями в обсягах його пропозиції (рис.6), а також наявність на ринку протягом останніх років цукрозамінників та синтетичних інтенсивних підсолоджувачів (цикламат, сахарин, ацесульфам калію, аспартам, сукралоза). [14, с.185]

Важливою та актуальною складовою аналізу кон'юнктури ринку основної продукції бурякоцукрового виробництва є аналіз динаміки оптових (рис. 6) та роздрібних цін (табл.1) на цукор протягом останніх років. Отже, розглянемо динаміку оптових та відпускних цін на цукор.

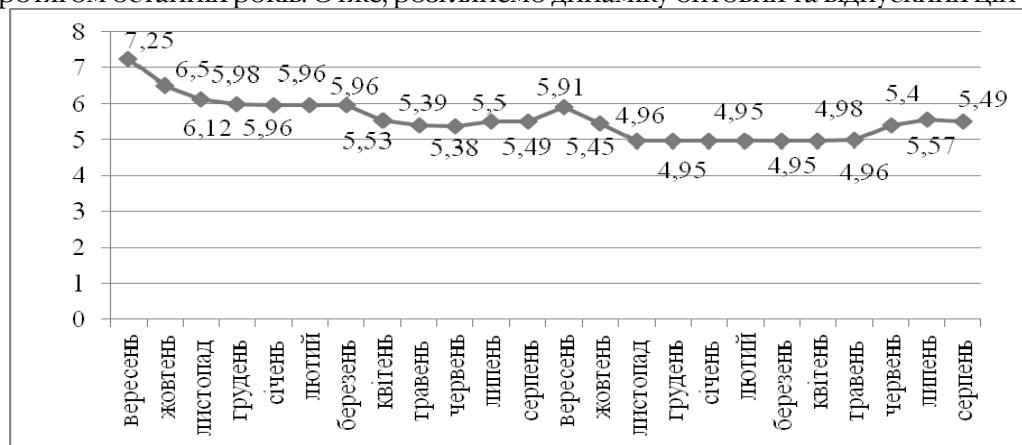

Рис.6. Динаміка середніх оптових цін на цукор на внутрішньому ринку України протягом 2011/2012 та 2012/2013 МР

Джерело: [11, с.64]

Аналіз динаміки середніх оптових цін на цукор протягом маркетингового року показав, що найвища ціна на цукор прослідковується на початку маркетингового року, найнижча оптова ціна на цукор встановлена протягом грудня – вересня 2012\2013 МР і становить 4,95 грн/кг. Протягом аналізованого періоду оптова ціна на цукор постійно знижується, що в кінцевому результаті приводить до недоотримання прибутку цукровими заводами.

Розмір оптових цін на цукор прямо впливає на величину роздрібних цін на солодкий продукт. Отже, розглянемо роздрібні ціни на цукор, які склалися вже у 2014/2015 маркетинговому році в розрізі областей України на підприємствах торгівлі станом на 20 серпня 2014 року (табл. 1). Роздрібна ціна на цукор у 2014/2015 маркетинговому році зросла в середньому до 10,25 грн/кг, що на 3,77 грн/кг більше порівняно з 2013 роком. Таке зростання пояснюється зростанням ціни на паливо та електроенергію для промисловості, а також транспортних витрат на його доставку від місць виробництва до місць кінцевої реалізації.

Розглянемо кон'юнктуру ринку побічної продукції бурякоцукрового виробництва. Основними побічними продуктами цукровиробництва є жом буряковий та меляса бурякова. У зв'язку з тим, що виробництво та споживання жому бурякового та меляси не підлягає даним обов'язкового обліку в органах статистики, тому існує недоотримання прямих даних щодо обсягів пропозиції та попиту у бурякоцукровій галузі.

Таблиця 1

Оперативні дані моніторингу середніх рівнів роздрібних цін на цукор на підприємствах торгівлі станом на 20 серпня 2014 року

Найменування регіонів	Станом на			У % до середньої ціни станом на	
	30.12. 2013	20.07. 2014	20.08. 2014	30.12. 2013	20.07. 2014
АР Крим	7,20	-	-	-	-
Вінницька	6,26	9,94	10,28	164,2%	103,4%
Волинська	6,26	10,00	10,00	159,7%	100,0%
Дніпропетровська	6,20	10,00	10,20	164,5%	102,0%
Донецька	6,49	9,89	9,91	152,7%	100,2%
Житомирська	6,70	9,99	10,06	150,1%	100,7%
Закарпатська	6,25	9,92	10,05	160,8%	101,3%
Запорізька	7,08	10,09	10,22	144,4%	101,3%
Івано-Франківська	6,05	9,95	10,15	167,8%	102,0%
Київська	6,86	9,74	9,93	144,8%	102,0%
Кіровоградська	6,50	10,00	10,10	155,4%	101,0%
Луганська	6,60	11,02	11,29	171,1%	102,5%
Львівська	6,84	10,13	10,49	153,4%	103,6%
Миколаївська	6,58	9,98	10,25	155,8%	102,7%
Одеська	6,71	11,18	10,86	161,8%	97,1%
Полтавська	6,45	10,25	10,55	163,6%	102,9%
Рівненська	6,15	9,70	10,04	163,3%	103,5%
Сумська	6,17	10,10	10,10	163,7%	100,0%
Тернопільська	6,50	10,00	10,11	155,5%	101,1%
Харківська	6,50	10,00	10,12	155,7%	101,2%
Херсонська	6,55	10,75	10,62	162,1%	98,8%
Хмельницька	6,12	9,68	9,94	162,4%	102,7%
Черкаська	6,27	9,94	9,94	158,5%	100,0%
Чернівецька	6,28	9,80	10,10	160,8%	103,1%
Чернігівська	6,15	9,77	10,07	163,7%	103,1%
м.Київ	7,79	10,78	11,08	142,2%	102,8%
По Україні	6,48	10,10	10,25	158,2%	101,5%

Джерело: за даними НДІ «Украгропромпродуктивність»

Враховуючи обсяги переробки цукрових буряків, а також те, що вихід сирого бурякового жому на цукрових заводах становить 80-83% до маси перероблених буряків, можна вирахувати обсяг вироблено бурякового жому цукровими заводами. [13]. Для обрахунку кількості виробленого бурякового жому доцільно взяти середнє значення виходу на рівні 82% від кількості переробленого цукрового буряка. Існують дослідження вчених, що середній вихід меляси на цукрових заводах становить 4,7 %, [15] тому доцільно розглянути пропозицію жому бурякового (рис. 7) та меляси (рис. 8) на внутрішньому ринку.

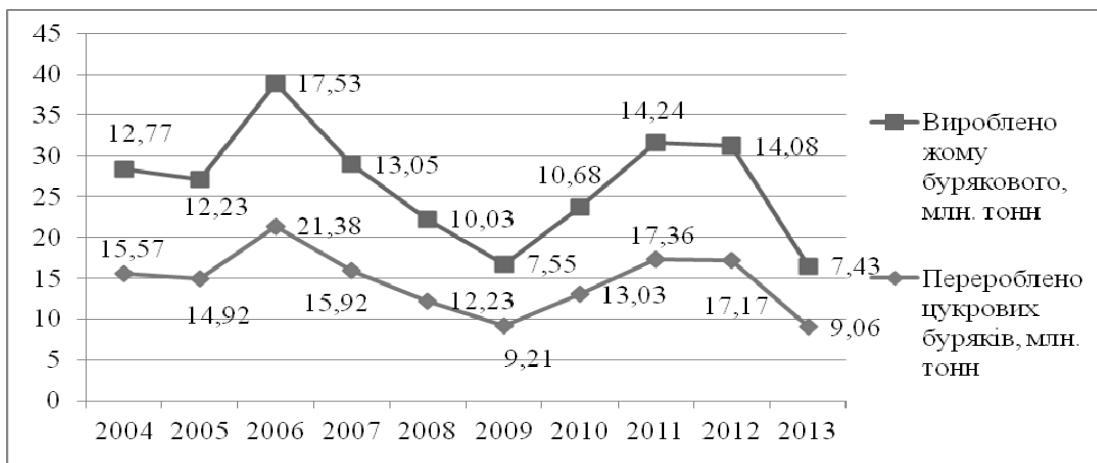

Рис. 7 Динаміка виробництва жому бурякового в Україні, млн. тонн
Джерело: розраховано автором на основі [9,10,13]

Аналіз динаміки виробництва жому бурякового показав, що протягом аналізованого періоду обсяг виробництва жому досить значний. Оскільки цей обсяг прямо залежить від кількості перероблених цукрових буряків, то його виробництво збільшується пропорційно збільшенню промислової переробки цукрового буряка. Якщо у 2004 році було перероблено 15,57 млн. тонн цукрового буряка, то відповідно жому вироблено 12,77 млн. тонн, аналогічно у 2005 році вироблено 12,23 млн. тонн, у 2006 році – 17,53 млн. тонн жому. У 2007 – 2009 роках виробництво скорочувалося і у 2009 році становило 7,55 млн. тонн, але найменшу кількість жому вироблено у виробничому сезоні цукроваріння 2013 року – 7,43 млн. тонн.

Проаналізувавши пропозицію жому бурякового варто зазначити, що переробка, зберігання та утилізація бурякового жому являє собою серйозну проблему. Інтенсивно мінливі економічні умови господарювання у регіонах обробітку цукрових буряків і розташування заводів з їх переробки надають особливий вплив на вирішення цієї проблеми. Основними перспективними напрямками використання та утилізації бурякового жому є біогаз, цінний корм для великої рогатої худоби, пектиновий концентрат та пектиновий клей, харчові волокна, паливо для ТЕЦ цукрового заводу.

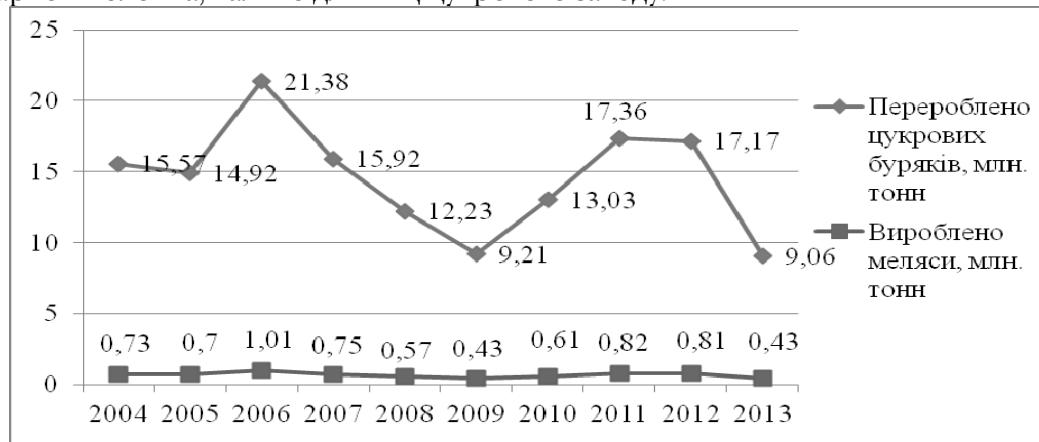

Рис. 8. Пропозиція меляси бурякової на внутрішньому ринку України
Джерело: розраховано автором на основі [9,10, 15]

Аналіз динаміки виробництва меляси бурякової показав, що обсяги пропозиції на внутрішньому ринку набагато менший, ніж жому. Протягом 2004 – 2013 років обсяг виробництва меляси скоротився на 58,9% з 0,73 млн. тонн у 2004 році до 0,43 млн. тонн у 2013 році. Найбільшу кількість меляси було вироблено у сезоні цукроваріння 2006 року 1,01 млн. тонн, відповідно найменше меляси було вироблено у 2013 році – 0,43 млн. тонн.

Що стосується попиту на мелясу буряка зазначимо, в Україні основними споживачами її є великі підприємства-виробники біоетанолу такі як:

1) ТОВ «Група Компаній «Техінсервіс» (підрозділ «Техінсервісбіоетанол»(щорічна закупівля 200 тис.тонн, 45% промислової закупівлі в Україні);

2) державними спиртовими заводами;

3) приватними заводами з виробництва біоетанолу (ТДВ «Узинський цукровий комбінат» (10000 тонн в рік), ТОВ «АгроХім Груп» та ТОВ «БіоХім Груп»). [13]

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження дають можливість стверджувати, що бурякоцукровий підкомплекс України, незважаючи на значне поліпшення ряду показників – ріст середньої врожайності цукрових буряків та прибутковості буряківництва загалом, все ще знаходиться в зоні нестабільності. Відбуваються щорічні коливання в обсягах посіву цукросировини, валового збору урожаю, обсягів виробництва та реалізації цукру, що має безпосередній вплив на розмір оптових та роздрібних цін, особливо у сфері виробництва та реалізації основної продукції.

Основним причинами такого стану можна вважати недосконалість ринкового механізму регулювання бурякоцукрового виробництва, недосконалість застосування маркетингової концепції управління бурякоцукровими підприємствами, наявність дисбалансу між виробничими потужностями цукрових заводів та їх сировинними зонами, постійне скорочення кількості працюючих цукрових заводів

Бурякоцукрова галузь залишається низькорентабельною та поступається іншим напрямам аграрного бізнесу, але є вкрайнеобхідною для розвитку сільських територій та державного устрою в цілому, томузабезпечити її ефективний розвиток є першочерговим завданням владних структур за активної підтримки суб'єктів аграрного бізнесу. Покращення ситуації на ринку основної та побічної продукції бурякоцукрового виробництва варто із запровадженням сучасних високоінтенсивних ресурсоощадних технологій, удосконалення структури управління бурякоцукровими підприємствами на основах маркетингу, в тому числі цукровими заводами, застосування новітніх техніки та технології для покращення зборів та врожаїв цукросировини, всебічне використання побічних продуктів бурякоцукрового виробництва (жому бурякового та меляси) для їх промислової переробки з метою розширення товарного асортименту бурякоцукрових підприємств та збільшення поточних прибутків.

Література:

1. Бутенко Н.В. Система маркетингового планування відродження бурякоцукрового виробництва. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. /Н.В. Бутенко // [Текст] КНЕУ, К. – 2001. Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua
2. Василенко Ю. Модельний аналіз ринків цукрових буряків та цукру / Ю. Василенко, Н. Сеперович, О. Шевцов. Режим доступу: http://www.undp.org.ua/agro/pub/ua/P2003_01_051_03.pdf
3. Дудар Т.Г. Маркетинг в агропромисловому комплексі: теорія і практика. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вузів. / Т.Г. Дудар // [Текст]. – Тернопіль: «Горлиця», 1999. – 184с.
4. Офіційний сайт асоціації цукровиків України «Укрцукор». Режим доступу: <http://sugarua.com>
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики. Режим доступу:<http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний вісник цукровиків України. №8 (99) серпень 2014. Інформаційний бюллетень.
7. Красняк О.П. Тенденції розвитку ринку цукру України: проблеми та перспективи. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpptdau/2012_2_4/18-4-35.pdf
8. Ламбен Ж.Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок. Стратегический и операционный маркетинг / Ж.-Ж. Ламбен // [Текст]. – СПб: Питер, 2010. – 800с.
9. Матеріали науково – технічної конференції цукровиків України «Підвищення конкурентоспроможності цукрового виробництва» 25-27 березня 2008 року. – К: «Цукор України», 2008. – 196с.
10. Матеріали міжнародної науково-технічної конференції цукровиків України «Шляхи диверсифікації виробництва продукції на цукрових заводах України» 26-27 березня 2013 року. – К: «Цукор України», 2013. – 206с.

11. Матеріали міжнародної науково-технічної конференції цукровиків України «Конкурентоспроможність українського цукру на національному та світовому ринках — вимога часу» 25-27 березня 2014 року. – К.: «Цукор України», 2014. – 212 с.
12. Мочерний С.В., Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т.1. / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. // [Текст]. — За ред. С.В. Мочерного. — Львів: Світ, 2005. — 616с.
13. Семенова О.І. Вирішення економічних проблем цукрових промисловості. / О.І. Семенова, Н.О. Бублієнко, І.В. Лаврененко // [Текст]. — Електронний ресурс. Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/13782/1/2.pdf>
14. Українець А.А. Технології цукропродуктів і цукrozамінників. Навчальний посібник. /А.А. Українець, Н.І. Штангеєва, Л.С. Клименко // [Текст] — К.: НУХТ, 2009. – 231 с.
15. Хомічак Л.М. Перспективний підхід до виробництва цукру та біоетанолу в умовах цукрового заводу. Матеріали міжнародної науково-технічної конференції цукровиків України «Бурякоцукрова галузь в умовах національного та світового ринків» 22-23 березня 2011 року. – К: «Цукор України», 2011. – 272 с.

Четверик Е.В., аспирант кафедри маркетинга и международной торговли Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

Аналіз ринка основної і побочної продукції свеклосахарного производства: состояние и перспективы развития. В статье наведены определения таких понятий как маркетинг, маркетинг в агропромышленном комплексе, кон'юнктура рынка. Указано важность применения маркетинга на предприятия агропромышленного комплекса и предприятия свеклосахарного подкомплекса. Проанализированы кон'юнктуру рынка основной и побочной продукцию свеклосахарного производства, включая анализ предложения и спроса на сахар. Рассмотрена динамика оптовых и розничных цен на сахар. Указано возможности использования побочной продукцией свеклосахарного производства.

Ключевые слова: маркетинг, маркетинг в агропромышленном комплексе, кон'юнктура рынка, свеклосахарное производство, основная и побочная продукция, сахар, жом, патока.

Chetveryk O.V., Post-graduate student of the Department of Marketing and International Trade, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Analysis of the market conditions of the main and by-products beet sugar production: state and development prospects. The definition of concepts such as marketing, marketing in agriculture, market conditions are presented in the article. The importance of marketing in agricultural enterprises and enterprises of beet sugar sub-complex is proved. The market conditions of the main and by-product beet sugar production, including analysis of supply and demand for sugar are analyzed. The dynamics of wholesale and retail prices for sugar are analyzed. The opportunities of using beet sugar production by-products are described.

Key words: marketing, marketing in the agricultural sector, market conditions, beet-sugar industry, the main and by-products, sugar, pulp, molasses.